

17. Mimarlar Odası Genel Merkezi ve Diğer Şubelerle İlişkiler

Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi bu dönemde de geçmiş dönemlerde olduğu gibi Genel Merkez çalışmalarına katkıda bulunmayı sürdürmüş, diğer şubelerle ve Genel Merkezle birlikte düzenlenen çalışma ve etkinliklere katılmıştır.

Şubemiz, Mimarlar Odası Genel Merkezince oluşturulan Mesleki Uygulama Denetim Komitesi, Mesleki Denetim ve Uygulama Komitesi Danışma Kurulu, Kültürel Mirasın Korunması ve Geliştirilmesi Komitesi, Kentleşme Mimarlık ve Planlama Komitesi, Afet Komitesi, Uluslararası İlişkiler Komitesi, Yayın Komitesi, Yarışmalar Komitesi, Birlikçilik ve Gayrimenkul Değerleme Komitesi, Oda MD-ÇED Danışma Kurulu, Mesleğe Kabul Kurulu, Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Yürütme Kurulu, Sürekli Mesleki Gelişim Merkezi Bilim-Danışma Kurulu, Mimarlık Akreditasyon Kurulu, Ekolojik Mimarlık ve Enerji Etkin Yapılar Çalışma Grubu, AB-GATS Sürecinde Mimarlık Mesleği Çalışma Grubu, Oda Mekânları Çalışma Grubu, Öğrenci Temsilciler Kurulu, Kadın Çalışma Grubu, Mesleki ve Örgütsel Araştırmalar Çalışma Grubu, İşyeri Temsilcilikleri Eşgüdüm Komitesi ve Haksız Rekabeti Önleme Komisyonuna katılarak dönem boyunca gerçekleştirilen çalışmalara katkıda bulunmuştur.

Şubemiz komite komisyon çalışmaları dışında Mimarlar Odası Genel Merkezi ve şubelerince gerçekleştirilen etkinliklere katılım sağlamıştır. Yaşanılan dönemin özel koşulları nedeniyle, bu çalışmaların içerisinde danışma kurulları ve kent kültür demokrasi forumları özel bir önem taşımaktadır.

Mimarlar Odası Genel Merkezince dönem içerisinde ilki 6-7 Kasım 2010 tarihinde, ikincisi 29-30 Ekim 2011 tarihlerinde gerçekleştirilen Danışma Kurulu toplantılarına katılım sağlanmıştır.

17.1. Mimarlar Odası 1. Merkez Danışma Kurulu

Şubemiz, Mimarlar Odası Genel Merkezince 6-7 Kasım 2010 tarihlerinde Bursa Uludağ'da yapılan Mimarlar Odası 42. Dönem 1. Merkez Danışma Kurulu toplantısına katılmıştır.

Toplantıda mimarlık ve kentleşme ile ilgili konular değerlendirilerek, toplantıya katılan bütün mimarların desteği ile TBMM gündeminde olan "Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliliği Koruma

Yasa Tasarısı”nın gündemden çıkarılması amacıyla aşağıdaki bildiri ile kamuoyuna çağrı yapılması benimsenmiştir.

Kamuoyuna Çağrı

Genel olarak dünyamızda yaygınlaşmakta olan doğa ve kent yağmasından bizim de içerisinde bulunduğumuz yoksul ve dışa bağımlı ülkeler daha fazla etkilenmektedirler. Bu süreçte “yeni sömürgecilik” kent ve doğa yağmasını siyasal iktidarlarla ortaklaştırarak varlığını pekiştirmektedir.

Türkiye, jeopolitik konumu, kentleşme politikalarına bakış, siyaset yapma biçimleri, kentsel ranta dayalı ekonomi, siyasetin finansman aracı olarak imar kararları, yatırımların dayatma olarak gündeme gelmesi, toplum katılımını dışlayan anti-demokratik uygulamalar gibi pek çok nedenle bu ülkelerin başında yer almaktadır.

Bugün sistemli hale gelmiş bulunan bu yağma süreci sadece kentlerimizi, doğal kültürel ve tarihi değerlerimizi, tahrip etmekle kalmamakta, acımasız ve haksız rekabet koşulları altında mesleğimizi de bu tür kararların uygulayıcısı haline getirip asli değerlerinden uzaklaştırmaya çalışmaktadır.

Aynı anlayış doğrultusunda akarsular, nehirler, göller, kıyılar, vadiler, tarım ve orman alanları hidroelektrik, termik ve nükleer santral yatırımları ile yok oluşa sürüklenmekte, küresel ortaklı sermaye şirketlerinin hüküm ve tasarrufları altına alınmaktadır.

Günümüzde çevre ve kent değerlerinin yok olma sürecinde yeni ve her bakımdan tüm toplumsal yaşamı tehdit eden bir boyut söz konusudur. 1980 darbesi sonrası izlenmeye başlanan neoliberal politikalar eşliğinde kamu idarelerinin sermayenin çıkarları doğrultusunda yeniden yapılandırıldığı süreçte “kentsel yağma” niteliğindeki karar ve uygulamalar giderek hem nicel hem de nitel olarak artmıştır. Ancak özellikle 12 Eylül 2010 referandumu ile “neoliberal yeniden yapılandırma operasyonu” hukuk sürecine de aktarılmış bulunmaktadır.

Büyük bir hızla getirilen yasa ve kararlar ile bugüne dek Anayasanın ilgili maddeleri ve mevcut yasalarımıza dayanılarak koruyabildiğimiz doğal, kültürel, tarihi ve kentsel değerlerimiz küresel destekli rant sermayesi için hiçbir yasal engel olmadan talan alanlarına dönüştürülmektedir. Bunun en son örneği on binlerce hektar doğal sit alanımızı kapsayan “Tabiatı ve Biyolojik Çeşitliği Koruma Kanunu” adı altında tezgâha sürülen yasa tasarısıdır.

Söz konusu tasarı yasalaştığı takdirde, Munzur Vadisi, İkizdere vadileri, milli parklarımız, kıyılarımız ve ormanlarımız gibi koruma ve sit kararı getirilmiş bütün doğal sit alanlarımızla birlikte kentlerimizin sınırları içindeki kıyı ve karma sit alanının koruma statüleri değiştirilecek ve küresel sermayenin yağma alanlarına dönüştürülecektir.

Bu nedenlerle “yasa tasarısı”nın TBMM gündeminden öncelikle geri çekilmesi için kamuoyumuzu duyarlı olmaya çağırıyor ve Mimarlar Odası olarak duyarlı tüm kesimlerle birlikte girişimin durdurulması için çaba göstereceğimizi kamuoyumuza saygıyla duyurulur.

17.2. Mimarlar Odası 2. Merkez Danışma Kurulu

Mimarlar Odası 42. Dönem 2. Merkez Danışma Kurulu, KHK’lerin peş peşe çıkarıldığı, yeni anayasa tartışmalarının başlatıldığı, şiddetin tırmandırıldığı, Van depreminin acılarının yaşandığı bir ortamda, 29-30 Ekim 2011 tarihlerinde Denizli Pamukkale’de toplanmıştır. Kurulun olağan gündemine deprem maddesi de eklenerek yapılan tüm değerlendirmeler ışığında hazırlanan sonuç bildirgesinin kamuoyu ile paylaşılmasına karar verilmiştir.

2. Merkez Danışma Kurulu Bildirisi

Dünyamız, egemen olan küresel kapitalist sistemin sömürü ve savaş politikaları sonucu yağma, talan, yıkım, işgal süreçlerinden geçmektedir. Küresel iklim değişiklikleri, afetler, tarih ve doğa değerlerinin yok edilmesi, toplumsal barışın yerine şiddetin ikame edilmesi, açık işgallere ve iç çatışmalara bağlı olarak milyonlarca insanın katledilmesi, ekonomik krizler ve açlık, bu anlayışın doğal yansımaları olarak gündeme gelmektedir.

Evrenin acımasız gelişmeleri karşısında toplumsal tepkiler hızla artarken, kamuoyuna “Arap baharı” olarak sunulan diktatörlere karşı toplum tepkilerinin, “sömürünün pekiştirilmesi ve kukla yeni diktatörlüklerin oluşması” için nasıl bir araç haline getirildiği ibretle izlenmektedir.

Bu koşullarda ülkemiz, egemen olan güdük ve çağdışı politikaların sonucu Cumhuriyetin kazanımlarını, tarihi ve doğal kaynaklarını, pek çok kamusal ve toplumsal değerini kaybederken, giderek şiddetin, çatışmaların ve savaşın merkezi olmanın yanı sıra baskıcı bir zihniyetle otoriterleşme yolunda doludizgin yol almaktadır.

Bu çerçevede Kürt sorununun çözümü konusunda siyasal iktidar tarafından izlenen yanlış politikaların katkısıyla oluşan gerilim ve çatışma ortamının tırmandırılmasından derhal

vazgeçilerek, “dostluğun, kardeşliğin ve bir arada yaşamanın” önünün açılması gerekir. Bağlı olarak provokatif yaklaşımlardan uzak durulmalı, barış için çaba gösterilmelidir.

Yine bu kapsamda ülkemizde son yıllarda olağanüstü artan hukuksuz, anti-demokratik, baskıcı ve otoriter yöntemlere derhal son verilmelidir.

Gündemimizde değerlendirdiğimiz Van depremi konusunda Danışma Kurulumuz, pek çok vatandaşımızın ölümüne neden olan bu doğa olayının doğal olmayan yıkımı karşısında öncelikle tüm halkımıza baş sağlığı dileyip, yaralılarımıza acil şifalar temenni etmektedir. Van’da yaşanan yıkımlarla yeniden görülmüştür ki, asıl sorumlu, yürürlükte olan yapı üretim ve denetim sistemi ile yağma ve ranta dayalı kentleşme politikalarıdır.

Mimarlar Odası olarak, ülkemizde yaşanan önceki depremlerin yıkımının arkasından, kamu yönetiminin ciddi biçimde zihniyet ve yapısal bir dönüşüm geçireceğini ümit etmek istemiştik. Ancak yaşadığımız Van depremi sonrasında da açıkça anlaşıldığı gibi, kamu yönetimi deprem olgusunu bir bütünsellik içerisinde ele alarak, kentlerimizin afetlere hazırlanması ve ortaya çıkabilecek zararların en aza indirilebilmesi için yeni yöntemler geliştirememiştir.

Deprem ve yıkımı karşısında oda olarak görüşlerimizi kamuoyuyla pek çok defa paylaşmamıza karşın, geçen sürede yetkililerin sürece karşı olumlu bir yaklaşımını görmek mümkün olmamıştır. Hatta uygulanmakta olan yağma ve talan politikaları ile kentlerimiz afetlere daha açık hale gelmektedir.

Danışma Kurulumuz kamu yönetiminden sağlıklı ve güvenli bir yaşam çevresi talep etmektedir. Bu talep kent, kültür, demokrasi ve mimarlık ortamı için gerekli olduğu kadar, afetler karşısındaki temel yaklaşımımızı da oluşturmaktadır. Bu bağlamda “sağlıklı ve güvenli bir çevrede yaşama hakkı” toplumsal bir talep haline gelmedikçe, ülkemizde depremlerin yol açtığı yıkımlar kaçınılmaz olacaktır.

Van depremi sonrasında yaşanan afetin sorumluluğundan kurtulmak için iktidarın “depremi bahane ederek” 29 Ekim Cumhuriyet Bayramı törenlerini iptal etmesi bir başka samimiyetsizlik örneği olarak görülmektedir.

Ülkemiz tarihinde çağdaşlaşma, uygarlaşma yolunda yaşamsal bir öneme sahip olan Cumhuriyetin ilanının 88. yıldönümünü kutlarken, kazanımların “eşitlik, özgürlük ve demokratik” değerlerle buluşması yönünde adımlar atılması gerekirken, bugün var olan

kazanımları geriye götüren ve hatta yok eden politikalar bizleri kaygılandırmaktadır. Van depremi bahane edilerek, Cumhuriyet Bayramı törenlerinin tamamen iptal edilmesi bu anlayışın son yansımaları olarak değerlendirilmekte ve kınanmaktadır.

Danışma Kurulunun ağırlıklı gündemi olarak, 12 Haziran 2011 Genel Seçimleri sürecinde çıkarılan ve tüm meslek örgütlerini “işlevsizleştirme ve tasfiye” amacı güden hukuka ve Anayasa’ya göre “yok” hükmünde olan kanun hükmünde kararname (KHK) değerlendirilmiştir.

İktidarın meslek odalarına yönelik sindirme ve işlevsizleştirme tavrı, son yıllarda giderek daha belirgin hale gelmiştir. Başta TMMOB ve Mimarlar Odası olmak üzere meslek odalarını “ayak bağı” ve “engelleyici” olarak gören yönetim anlayışı, ulusal uzlaşma ile elde edilmesi ümidini taşıdığımız yeni Anayasa çalışmaları öncesi son hamlesini yapmış bulunmaktadır. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı’nın Teşkilat ve Görevleri Hakkında çıkarılan 644 sayılı KHK ile odaların “özerk ve kamusal kimliği” yok sayılmakta, böylece bu alan boşaltılmaya çalışılmaktadır.

TMMOB ve Mimarlar Odası faaliyet gösterdiği yarım yüzyıllık tarihinde pek çok zorlu dönemden geçmiş, ancak “kamu ve toplum yararına” yürüttüğü çalışmalarını ısrarla sürdürmüştür. AKP iktidarları ile “ileri demokrasi” söylemi altında anti-demokratik girişimler kaygı verici düzeye ulaşmıştır. Ancak KHK çıkartma süreci ile meslek odaları, bu kez çok daha farklı bir boyutta “otoriter bir uygulama” ile karşı karşıya bırakılmaktadır.

Bütün bu süreçlerin altındaki temel amaç net biçimde görülmektedir. Kamusal hakları ve demokrasiyi savunan duyarlı kesimleri “engel” olarak gören yönetim anlayışının tahammülsüzlüğü tüm kamuoyu tarafından bilinmektedir. Bu tahammülsüzlüğün son ürünü olan KHK’ler ile demokratik ülkelerde uygulanmakta olan “meslek örgütlerinin kendi gelişimlerini belirleme hakları” görmezden gelinerek, “odaların yandaş yapılara dönüştürülmesi” adeta dikte edilmektedir.

644 sayılı KHK yalnızca odaların yapısına, işleyişine, saygınlığına karşı bir müdahale olarak kalmamaktadır. Bu yapılanma güçlü yerel yönetim anlayışını şiar edindiğini söyleyen bir iktidarın tüm imar ve planlama yetkilerini merkezde, kendi uhdesinde toplaması sonucunu doğurmaktadır ki bu, yerel yönetimler için bile kabul edilemez bir yetki gaspı olarak

karşımızda durmaktadır. Tüm bu süreç yaşanırken yetkileri gasp edilen yerel yönetimlerin suskun kalmalarını anlamak mümkün değildir.

648 sayılı KHK kapsamında koruma kurullarına yönelik yapılan yeni düzenleme ise ülkedeki tüm tabiat ve kültür varlıklarının korunması kararlarını tek bir noktada “bakan inisiyatifine” bırakmaktadır. Kurulların yapısı tekelci bir anlayış ile yeniden yapılanmakta, tüm bu süreçlere karşı sessizliğini koruyan üniversiteler ile meslek odalarının kurullara katılımı engellenmektedir. Böylece bu alanlarda da engelleyici olarak görülen odalar ve üniversiteler kurullardan tasfiye edilmektedir. Bu anlamda koruma kurulları da merkezîyetçi bir yapıya dönüşmektedir.

Bütün bu süreçlerin sonunda Mimarlar Odası yeni bir mücadele ortamını oluşturmak iradesini ortaya koyacaktır. Toplumun tüm dinamiklerinin harekete geçirilmesi, üyelerimiz ve diğer STK’lar ve meslek odaları ile var olan diyalog ve işbirliğinin geliştirilmesi Mimarlar Odası, TMMOB ve diğer odaların asli görevleridir.

Mimarlar Odası, hukuksuz biçimde çıkartılan KHK’lerin Anayasa Mahkemesi’nde iptal edilerek ortadan kaldırılması amacıyla gerekli kamuoyunu oluşturmak için tüm meşru haklarını kullanacaktır.

Mimarlar Odası mesleki ve demokratik hakların korunması ve sağlanması, mimarlık ve kent değerlerinin korunması ve geliştirilmesi, bilimin rehberliğinde kamu ve toplum yararının gözetilmesi yönündeki çabalarını, meslektaşlarımız, duyarlı tüm kesimler ve yurttaşlarımızla birlikte sürdürmeye kararlıdır.

Meslek Odaları, meslek ortamının ve demokrasinin olmazsa olmaz güvenceleridir. Onlara sahip çıkmak, yaşamımıza ve geleceğimize sahip çıkmak demektir.

17.3. Kent Kültür ve Demokrasi Forumu İstanbul Buluşması

Yaşanan krizler ortamında ülkemize özgü birikimin bir araya gelmesinin ve bu süreçte sivil demokratik kuruluşlar ve mimarlık, bilim, kültür ve sanat insanları ile birlikte değerlendirmeye ortam sağlanmasının amaçlandığı, dönemsel “kent, kültür, çevre, demokrasi ve mimarlık politika belgesi”nin oluşturulmasının hedeflendiği Mimarlar Odası tarafından düzenlenen forumun 4 kentlik buluşmalar dizisi, Sinop, Hatay ve Van’dan sonra İstanbul’da gerçekleşen buluşma ile sona erdi.

1-2 Ekim 2010 tarihlerinde Sinop'ta başlayan buluşmalar, 17-18 Aralık 2010 tarihlerinde Hatay (Antakya) ve 24-25 Haziran 2011'de Van'da devam etti. Göçlerle başlayan, imarsız gelişmeyle büyüyen, ayrıcalıklı imar alanlarıyla geleceği karartılan ve giderek her şeyin metalaştığı bir dünyada dönüşerek kendisi de meta haline gelen İstanbul, bugünü sorgulamak ve geleceğimizi yeniden düşünmek için el ele verilebilecek bir yer. Yani İstanbul, bugün yasama süreci atlanarak yapılan düzenlemelerle kamu yönetiminin yeniden yapılandırıldığı bu dönemde, alışagelinen her şeyin sorgulanabileceği bir kent. Bu sebeple forum buluşmalarının son etabı 13-16 Ekim 2011 tarihleri arasında İstanbul'da gerçekleştirildi.

13 Ekim 2011 günü, forum buluşmaları öncesinde, Mimarlar Odası İstanbul Büyükşehir Şubesi'nde bir grup heykeltıraşın, "hep kendine yontanlara" yanıt verdiği bir heykel performansı olan "kentine yontu" etkinliği ve sonrasında da Grup Gündoğarken dinletisi gerçekleştirildi. Etkinlikler dizisinin açış konuşmalarını İstanbul Büyükşehir Şubesi Başkan Yardımcısı Sabri Orcan ve Mimarlar Odası Genel Başkanı Eyüp Muhcu yaptı.

14 Ekim 2011 Cuma günü İTÜ Maçka Kampusu Mustafa Kemal Amfisi'nde İstanbul Büyükşehir Şubesi Başkanı Deniz İncedayı ve Eyüp Muhcu açış konuşmalarını gerçekleştirdi. Tematik sunuşu Forum Danışma Kurulu üyesi olan Doğan Kuban yaptı. Kuban sunuşunda, kentin büyüme, teknolojinin gelişme hızından bahsederek, enerji tüketimi artışı bilimsel olarak ortaya konmuşken, yeterli kapasiteye sahip olmasına rağmen, ülkemizde gerekli üretimin yapılmadığını ve önlem alınmadığını belirtti. "Demokrasi"nin her birey için farklı anlam ifade ettiğini, bu sebeple de bu kavram adı altında her uygulamanın belli kılıflara sokularak yaptırılabilirdiğini vurguladı. Demokrasi yerine "düşünce özgürlüğü" ifadesinin kullanımının akıllarda netlik sağlayacağını söyledi. Türkiye'nin kendi geleceğini düşünmediğini, doğal felaketlere karşı gerekli önlemlerin alınmadığını, planlama yapılmadığını, İstanbul'un hızla artan kent nüfusu ile birlikte ilk felakette yok olmaya mahkûm olduğunu belirterek "Kent günümüzde nedir? Kültür neyin kültürüdür?" sorularını yöneltti, dünyayı düzenleyen toplumlar olduğunun altını çizerek sözlerini tamamladı.

Ardından gerçekleştirilen İstanbul kent oturumunda Prof. Dr. Mehmet Özdoğan İstanbul'un 8000 yılını "Zaman Ölçeğinde Bir Dünya Kentinin Geçmişi, Sığ Bir Geçmişten Zaman Derinliğine" başlıklı sunuşunda değerlendirdi. Kentlerin tarihini yatay olarak değil bir kesit olarak okumak gerektiğini vurguladı. Toprakların katmanları arasından çıkan bulguların ancak doğru değerlendirilmesi sonucunda bilgi niteliğini kazanabileceğini belirtti. İstanbul'un geçmişinin öğrenilmesinin, o kenti diğer kentlerden ayıran unsurları anlamak açısından

önemli olduğuna vurgu yapan Özdoğan, yapıların, mekânların ve arkeolojik katıntıların ise kentin geçmişinin somut verileri olarak okunması gerektiğini belirtti. Bu bağlamda son dönemde Yenikapı kazıları da olmak üzere, süreç boyunca, kentin gelişim aksları doğrultusunda, kültürel ve somut mirası kurtarma çalışmaları hakkında dinleyicileri bilgilendirdi.

Özdoğan'ın ardından söz alan Prof. Dr. İclal Dinçer “Tarihi Alanların Korunmasında Yönetim Planlarının Etkinliği” ile ilgili olarak UNESCO tarafından “korunması gereken kültürel miras” olarak tescil edilmesinin ardından geçen süreci paydaşlar ve katılımcılar vurgusu ile yeniden ele aldı. Sunuşunda UNESCO toplantıları ve İstanbul tarihi alanların korunmasında yönetim planlarının hazırlanması sürecine detaylı olarak yer vererek, bu noktada bu planların hazırlanması ve denetlenmesi sürecinde hazırlayan ve denetleyen erklerin yine belediyeler olduğunu, bu süreçte aktif yer alması gereken diğer paydaşların katılımlarının gerçekleştirilemediğini vurguladı.

Yıldız Uysal ise, İstanbul'u kent, planlama ve hukuk mücadelesi açısından değerlendirdi. demokrasi, planlama ve hukuk kavramlarının içinin boşaltıldığını söyledi. Daha önce yapılmadığı kadar çok planlama çalışmasının yapıldığını belirten Uysal, 1/100.000 Uygulama İmar Planı ve 3. köprü ile ilgili dava süreçleri, kararlar ve sonrasında yapılan yasa değişikliklerini kronolojik olarak dinleyicilerle paylaştı, kamu yararı ilkesi ile yargıya taşınan süreçlerin aşılması adına idareciler tarafından yapılan uygulamalardan örnekler verdi.

Prof. Dr. Aziz Konukman tarafından yönetilen İstanbul Bölge Oturumu'nun konuşmacıları, Y. Mimar Mücella Yapıcı, Prof. Dr. Beyza Üstün, Ekonomist-Yazar Mustafa Sönmez ve Yrd. Doç. Dr. Hakan Koçak'tı. Küresel politikalar bağlamında büyük kentlerdeki dönüşüm projelerinin ardındaki gerçeklikleri ortaya koyan konuşmasında Mücella Yapıcı, 17 Ağustos ve 12 Kasım 1999 depremleri sonrasında afetin de bir dönüşüm aracı olarak kullanılması ile deprem odaklı dönüşüm projelerinin niteliklerinden bahsetti. Doğanın insan eliyle dönüşümünden bahseden Beyza Üstün'ün ardından Mustafa Sönmez, İstanbul ve çevresinin sosyoekonomik dönüşümünden ve 2011 itibariyle Avrupa'da başlayan krizin ardından inşaat sektörünün öneminin arttığından söz etti.

Oktay Ekinci'nin yürütücülüğünde gerçekleştirilen ülke oturumunda ise, ilk olarak Murat Karayalçın söz aldı. Son dönemlerde yaşanan KHK'larla yalnızca meslek odalarına karşı değil diğer pek çok alanda da iktidarın etkin ve tek yetkili olmak için düzenlemeler yaptığının

vurgusunu yaptı. KHK'larla özerk kurumların tasfiye edilmesi ve işlevlerinin merkezi yönetimin elinde toparlanmasını, bağımsız denetim araçlarını işlevsizleştiren bir süreç olarak tanımlayan Karayalçın, bunun ilk uygulaması olarak inşaat sektöründe konut kooperatiflerinin payının azalması ve TOKİ'nin uygulamalarını örnek gösterdi. 644 sayılı KHK'nın belediyeleri ve meslek örgütlerini de aynı şekilde işlevsizleştireceğinin altını çizen Karayalçın, yerel yönetimlerin işlevlerinin merkezde toplandığı ve meslek odalarının yok edilmeye çalışıldığını söyledi. Karayalçın'ın ardından, Nezih Başgelen'in yerine arkeolog Prof. Dr. Mehmet Özdoğan söz aldı. "Kültürel Birikimin Korunmasına Toplu Bir Bakış" başlığı altında, İstanbul'da ve tüm Türkiye'de yer alan kültür varlıklarının envanterinin hâlâ çıkarılmadığını, Türkiye topraklarında yer alan birikimlerimizin tam olarak bilinemediğini ve pek çoğunun ise yok olduğunu belirtti. "Kamusal Alan ve Sanat" başlığı altında sunum yapan bir diğer konuşmacı ise Behiç Ak idi. Ak, kamusal alan tartışması ile başladığı sunuşunda İngilizcedeki "*public*" ifadesinin "kamu" ifadesi ile örtüşmediğinin ve Türkiye'de "kamu" denilince "devlet" in anlaşıldığını belirtti, kamusal alandaki tahribattan bahsetti. Kamu kavramının devletle karıştırıldığından bahseden Ak, kamuya ait şeylerin de devletin malı gibi algılandığından söz etti. Kamunun özelleştirilmesinin demokratikleşme olarak sunulmasının yanlışlığından bahseden Behiç Ak, aslında kamu ihlali olan özelleştirmenin bu şekilde algılanmasının yaratacağı sorunlar üzerinde durdu. Bu noktada sanatında tıpkı "kamu" ya ait olanın el değiştirmesi gibi el değiştirdiğini ve sanatçıların bienallere mahkûm edildiğini belirtti. Ak'ın ardından söz alan Çağatay Keskinok ise yeni yasal düzenlemeler, yasal çerçeve, kentsel sorunlar ve planlamalar konusuna değindi ve iktidarların karşılaştıkları direnişler karşısında sürekli yasal düzenlemeler yaparak çıkar yol bulduklarını ifade etti ve 2002-2007 arasında 900 yasa çıkarıldığını ve bunun pek çoğunun imar ve kentsel uygulamalar üzerine olduğunu vurguladı.

İlk gün, oturumların ardından Kamusal Sanat Laboratuvarı'nın "en eski dokuma örneği"nden esinlenerek bir kent parçası yaratmayı esas alan heykel performansı ile son buldu. Gün içinde ise Homur Mizah Grubu'nun karikatürleri, katılımcılar tarafından Mustafa Kemal Amfisi fuayesinde izlenebiliyordu.

15 Ekim 2011 Cumartesi günü, "kentimize sahip çıkmak için!" düzenlenen Kent, Kültür ve Demokrasi Forumu yürüyüşü ile başladı. Mimarlar ve sanatçılar, KHK süreçlerine ve kentsel yağmaya karşı Galatasaray Lisesi önünden AKM'ye yürüdüler. Kötü hava koşullarına rağmen

oldukça yoğun bir katılımı gerekleŒen yürüyüşte, Mimarlar Odası Genel Başkanı Eyüp Muhcu KHK'lerle yetkileri elinden alınan belediyelere “sorumluluk alın” çağrısı yaptı.

Yürüyüşün ardından, 2 ayrı oturumda tüm forumların değerlendirmesi yapıldı. Yemek ve dinlenme arasından sonra ise Nâzım Oyuncuları ve Nâzım Kumpanya'dan “Martılar Ah Eder!” gösterisi sunuldu. Kent, Kültür ve Demokrasi Forumu İstanbul Buluşması, bu etkileyici gösteriyle ve Nâzım'ın şiirleriyle sona erdi.

Toplum Hizmetinde Bir Mimarlık İçin Kent, Kültür ve Demokrasi Forumu İstanbul Buluşması Sonuç Bildirisi:

Geleceğimizin, Darbe Ürünü “Kanun Hükmünde Kararname”lerle Karartılmasına Karşı Ortak Mücadele Çağrısı

TMMOB Mimarlar Odası'nın çağrısıyla 13-15 Ekim 2011 tarihlerinde İstanbul'da bir araya gelen mimarlık, bilim, kültür, sanat insanı, çevre, kültür, sanat ve kent kuruluşları temsilcisi ile İstanbul ve çevresinden gelen 400'ü aşkın katılımcının, üç gün boyunca izledikleri programın sonunda yapılan forum çerçevesinde yaptıkları değerlendirmelerin özeti, aşağıda ülkemiz kamuoyuyla paylaşılmaktadır:

Dünyamız küresel ölçekte, iklim değişikliği, çevre kirliliği, afetler, adaletsizlik, eşitsizlik, yoksulluk ve barınma gibi pek çok sorunla karşı karşıyadır. Özellikle son otuz yıl içerisinde küresel sistem bu sorunlarını çözememiştir ve giderek dünyamız krizler içerisinde debelenmektedir.

Bugün tarihsel varlıklar, çevresel değerler ve kentsel mekânlar, ekonomik krizi aşmanın bir yolu olarak değerlendirilmek istenmektedir. *Neoliberal ideolojinin bir söylemi olarak “markalaşmak” kavramıyla ifade edilen aslında, kentlerin simgesel değerlerinin ve alanlarıyla birlikte, kültürümüzün, kimliğimizin yani her şeyimizin metalaştırılmasıdır.* Egemen olan bu yaklaşım karşısında, bütün dünya coğrafyası ve kentleri artık ciddi bir tehdit altındadır. Bu ekonomik politikalar kentleşme politikalarına da yansımakta ve bunun bedelini toplumlar ağır bir şekilde ödemektedir.

Aynı süreçte kentlerin kamusal niteliği kaybolmakta, sanat ürünlerinin de metalaşması, sanatsal niteliğin ve sanatın işlevinin sorgulanmasına neden olmaktadır. Kamusal işlevi olan bir sanat olarak mimarlık, bu süreçten etkilenmekte, işlevini ve öz değerlerini kaybetmektedir.

Ülkemizde durum ise daha da vahimdir. Ülkemizin genel olarak konumu, kentsel özellikleri, nitelikleri ve taşıdığı değerler nedeniyle küresel sermaye gruplarının ve onların yerli ortaklarının ilgisini çekmekte, bu nedenle de yoğun bir şekilde bu değerlere karşı bir tutum, bir davranış sergilenmekte, bu da geleceğimize ilişkin kaygıları ve mutsuzluğu artırmaktadır.

Küresel sistem kentleri, ülkeleri, bölgeleri ve kıtaları dönüştürmek istemektedir. Dönüşümün yönü ve bunun yarattığı sorunlar can yakıcı boyutlara ulaşmıştır.

Bu anlamda ekonomik ve sosyal yapının dönüşümü, katılımcılık, yerellik, kültürel çeşitlilik, kentleşme, planlama, kentli hakları, eşitsizlik, hatalı yatırım kararları, kentsel dönüşüm, çevresel sorunlar, kültürel miras ve daha pek çok konuyu yeniden değerlendiren Kent, Kültür ve Demokrasi Forumu katılımcıları daha fazla zaman kaybetmeden, her şeyi metalaştıran, *en temel yaşamsal kaynaklarımız olan su ve havayı bile piyasalaştıran küresel kapitalizme karşı çeşitli biçimlerde mücadele eden platformlar arasında uluslararası dayanışmanın zorunluluğunu kalın çizgilerle vurgulamaktadır.*

Temel dünya gündemlerinden en önemlisi haline gelen bu süreçte, kentlerin, yoksulluğun ve ekosistemin geleceğine ilişkin oluşan muhalefet hareketleri, yeni boyutlar, yeni dinamikler kazanmakta ve politik güçleri artmaktadır. Son günlerde başta ABD olmak üzere tüm dünyada gelişen, bağımsız toplumsal hareketler dikkat çekmektedir. Buluşma katılımcıları gelişen hareketlerle dayanışma içinde olduklarını belirtmişlerdir.

Kuşkusuz ülkemizde de bir birikim oluşmakta, önemli belgeler ortaya konulmakta, ancak bütünsellik bir türlü sağlanamamaktadır. Bu nedenle *ülkemizdeki birikimin bütünsel olarak bir araya gelmesinin önemi giderek daha da artmaktadır.*

Anakaraların akarsu kıvamında bir doğal kanal üzerinden birbiriyle buluştuğu, denizlerin dar bir boğazdan geçerek birbirine ulaştığı bir coğrafyada, doğal zenginlikleriyle binyıllardır insanoğlunun tarihsel seyrine tanıklık eden, binlerce farklı kültürün izlerini bugün bile duyumsayabildiğimiz, Yenikapı bulgularıyla 8000 yıllık bir birikimi taşıyan ve bu süreçte üç ana uygarlığın (Roma, Bizans, Osmanlı), dünya tarihine yön verdiği adımların atıldığı İstanbul'da yaptığımız son forum buluşmasında, geçmişi harmanlayarak var olan Bizans-Osmanlı kubbe sentezi (Ayasofya, Süleymaniye) ve Topkapı Sarayı'nın topografyaya uygun olarak oluşturduğu ve *birçok müdahaleye karşın hâlâ kent simgesini oluşturan en önemli*

mimari biçim olan tarihi yarımada silüetinin de, artık yok olma sürecinde olduğunu üzümlerek gözlemlemekteyiz.

İstanbul kent algısına yönelik birçok rant amaçlı müdahalenin çılgıncasına, en acımasız biçimde sürdüğü son yıllarda kent, kültür ve demokrasi mücadelesiyle özdeş bir tarihi bulunan TMMOB Mimarlar Odası'nın sürdürdüğü hukuksal ve demokratik muhalefet yollarının artık tıkanıldığını, bir anlamda "sözün bittiği yer"de olduğumuzu üzümlerek belirtmeliyiz. Bu nedenle odamızın mesleki ve hukuksal araçlarla geliştirdiği mücadelesinin, politik ve sosyal bir boyuta taşınması zorunluluktur.

Göçlerle başlayan, imarsız gelişmeyle büyüyen, ayrıcalıklı imar alanlarıyla geleceği karartılan, TOKİ aracılığıyla kimliksizleştirilen ve giderek her şeyin metalaştığı bir dünyada dönüşerek kendisi de meta haline gelen İstanbul, yasama süreci atlanarak yapılan düzenlemelerle kamu yönetiminin yeniden yapılandırıldığı bir dönemde, hiçbir denetim istemeyen iktidarlarca, *finansal dönüşüm rüzgârlarının* aracı haline getirilmiştir, daha da getirilmek istenmektedir.

İşte bu koşullarda İstanbul'da gerçekleştirdiğimiz buluşma ile var olan kent potansiyelinin harekete geçirilmesine, kentsel sorunlara karşı duyarlılığın daha da artırılmasına ve bu kapsamda bir değişimin başlamasına önemli bir katkı sağlandığı kanısındayız.

Çünkü İstanbul'un hayat kaynakları, üçüncü Boğaz geçişi ve Karadeniz kıyılarında biçimlenmek istenen yapılaşmalar, İstanbul'un geleceğinin karartılmasındaki son eşikler olarak yatırımcıların gündemindedir. Bu ağır tahribata karşı ortak mücadele zorunludur.

Bütün buluşmalar sürecinin ve İstanbul buluşmasının "forum" bölümünde yapılan değerlendirmelerin ortak yanı, bu politikanın gerçekleştirilmesi için gereken strateji ve yöntemlerin belirlenmesiydi. Bu amaçla katılımcılar, kentsel, çevresel, kültürel, demokratik toplumsal muhalefetin tüm unsurlarının kanun hükmünde kararnamelerle susturulmaya çalışıldığı, doğal ve kültürel değerlerimizin ve yaşamımızın şekillendirilip yok edilmeye başlandığı bir dönemde, *bu tahribata karşı bilim, kültür-sanat insanları, meslek örgütleri, sivil demokratik kuruluşlar ve basın-medya kuruluşları/çalışanları olarak bir arada mücadele verilmesinin önemini bir kez daha kalın çizgilerle vurgulamışlardır.*

Bu nedenle, tüm kentsel, doğal, tarihsel ve insani değerleri, yatırımların önünün açılması adı altında yağmaya açan, bu süreçte her aşamada yerel yönetimlerin ve toplum örgütlerinin

denetimini devre dışı bırakan, “geleceğimizin, darbe ürünü ‘kanun hükmünde kararname’lerle karartılmasına karşı” ilgili tüm çevreleri, duyarlı kentlileri, mimarlık, kent, kültür, çevre ve demokrasi mücadelesinde yer alan bilim ve sanat insanlarını, örgütlerini ve tüm toplumsal kesimleri, muhalefet zeminini güçlendirecek en geniş *ortak* platform etrafında dayanışmaya çağırıyoruz!

17.4. Van Depremi Hasar Tespit Çalışmaları

Van ili ve çevresinde yaşanan 7,2 ve 5,6 büyüklüğündeki depremler sonrasında yaşamın bir an önce normale dönmesi ve bölge halkının yaşamlarının güvence altına alınabilmesi için, devam eden afet sonrası yardımların yanı sıra, kentin mevcut hasarlı yapılaşmalarından kaynaklı risklerinin tespit ve değerlendirilmesinin acilen yapılması gerekliliği doğmuştur.

Yaklaşık 60.000 yapının bulunduğu ilin tamamında bu çalışmanın hızla yapılmasının önemi nedeniyle Van Valiliği, Van Belediyesi, TMMOB Mimarlar Odası, TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası ortak bir protokol yaparak, kurumlar arası ortak bir çalışma yürütme kararı almışlar ve bu karar ile Van Afet Acil Durum Yönetimi Başkanlığı’na yürütülen hasar tespiti ve sonrasında yapılacak diğer çalışmaların sistemli ve sağlıklı bir şekilde gerçekleştirilmesine katkıda bulunmak üzere meslek odalarımız sorumluluk almışlardır.

TMMOB Mimarlar Odası ve TMMOB İnşaat Mühendisleri Odası, yapıların tasarımı, projelendirilmesi ve uygulamasında birinci öncelikli meslek disiplinleri ve kamu yararını temel alan anayasal meslek örgütleri olmaları nedeniyle bu protokole esas meslek odaları olmuşlardır.

Bu protokol ile TMMOB Mimarlar Odası ve İnşaat Mühendisleri Odası, üyelerinden gönüllü çalışmak isteyen üyelerini organize ederek 28 Kasım - 25 Aralık 2011 tarihleri arasında gerçekleştirilen hasar tespit çalışmalarına katılmalarını sağlamıştır. Şubemiz de diğer Mimarlar Odası şubeleriyle birlikte bu çalışmalara katkıda bulunmuş ve bölgede tespit çalışmalarına katılan gönüllü mimarların büyük çoğunluğunu şubemiz üyeleri oluşturmuştur.

17.5. Mimarlığın Sosyal Forumu 2010’a Katılım

Mimarlar Odası Ankara Şubesi tarafından 21-23 Ekim 2010 tarihlerinde Ankara’da gerçekleştirilen “Mimarlığın Sosyal Forumu 2010”a Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi olarak, “Haydarpaşa Güncesi Sergisi”, “Kent Düşleri Atölyeleri Özet Sergisi”, “Kent

Suçları Sergisi”, “Kent Düşleri-Kent Suçları” filmi, “ Tarlabası-Tarlabası” filmi, İstanbul’da “kentsel dönüşüm” adı altında yaşanan yıkım ve mülkiyetin el değiştirmesi sürecini konu alan foto röportajlar ve “ ‘Yer’i Savunmak: Direnişin Mekânları, İnsanları” temalı atölye çalışmasıyla katıldık.

“Yer”i Savunmak: Direnişin Mekânları, İnsanları Atölyesi

Mimarlığın Sosyal Forumu etkinlikleri çerçevesinde 23 Ekim 2010 Cumartesi günü, Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi tarafından “Yer”i Savunmak: Direnişin Mekânları, İnsanları Atölyesi gerçekleştirildi. İstanbul ve Ankara’da kentsel müdahalelerin hız kesmeden sürdüğü bölgelerde yaşayanlar ve kent hakkını savunanların katılımıyla sekiz saatlik bir yuvarlak masa toplantısı düzenlendi.

Atölye çalışması, Mamak Barınma Hakkı Bürosu’ndan Candaş Türkyılmaz, Mamak Esnaf Temsilcisi Fuat Keser, Dikmen Vadisi’nden Mimarlığın Sosyal Forumu Etkinlikleri çerçevesinde “Gecekondu Bölgesi’nde Kamusal Alan Üretimi” konulu atölyenin yürütücülerinden Serkant Acar, Gazi Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi İktisat Bölümü’nden Prof. Dr. Aziz Konukman, Tarlabası Mülk Sahipleri Kiracıları Kalkındırma ve Sosyal Yardımlaşma Derneği’nden Erdal Aybek, Konut Hakkı Koordinasyonu sözcüsü, aynı zamanda Çamlıtepe Derbent Mahallesi Dayanışma ve Yardımlaşma Derneği Başkan Yardımcısı Köksal Doğan, Halkevleri Merkez Yönetim Kurulu Üyesi Kutay Meriç, Gülsuyu Gülsusu Güzelleştirme Derneği Yöneticisi Erdoğan Yıldız, Gazhane Çevre Gönüllüleri Platformu’ndan Maya Arıkanlı Özdemir, Yıldız Teknik Üniversitesi Şehir ve Bölge Planlama Bölümü Kentsel Planlama Bilim Dalı’ndan Doç. Dr. Asuman Türkün ve Mimarlar Odası İstanbul Büyükkent Şubesi’nden Mücella Yapıcı, Sami Yılmaztürk, Hüseyin Kargın, Kubilay Önal, Derya Karadağ ve Avukat Can Atalay’ın katılımıyla gerçekleşti.

Sadece kentsel müdahalelere karşı yapılan mücadelenin değil, bu bölgeler için yapılması gerekenlerle ilgili çözüm önerilerinin de tartışma yeri bulunduğu atölyede, bu tür direniş hareketlerinin bireysellik ve bölgesellikten kurtarılması gerektiği üzerinde duruldu. Bu tür atölye çalışmaları ve yuvarlak masa toplantılarının, başka bölgelerden insanlarla tekrarlanması ve tartışmanın burada kalmayıp devamlılığının olmasına karar verildi. Kentsel müdahaleler bir yandan hız kesmeden sürerken, hukuk sürecinin oluşturulması, farklı bölgelerden kent ve mahalle konseylerinin bu konuda sivil toplum kuruluşları ve odalarla da bir araya gelerek tek bir çatı altında toplanmasının öneminden bahsedildi.